

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 kwietnia 2018 (Znak: (...)-2018) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) i ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 552) ustalił J. P. kapitał początkowy na dzień 01.01.1999 r.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1977 do 31.12.1986. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 42,93%. Do obliczenia stosunku podstawy wymiaru składek oraz kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy powołanej w cz. I decyzji, w roku 1977 do przeciętnego wynagrodzenia za ten rok przyjęto sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok, odpowiednią do liczby miesięcy, w których podlegała Pani ubezpieczeniu społecznemu na podstawie przepisów prawa polskiego.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 42,93% przez kwotę 1220,89 zł, tj. kwotę bazową określoną ww. ustawie ($42,93\% \times 1\ 220,89\ \text{zł} = 524,13\ \text{zł}$).

Do obliczenia kapitału początkowego organ rentowy przyjął łącznie: 18 lat, 10 miesięcy, 27 dni, tj. 226 miesięcy okresów składkowych oraz 1 rok 1 rok, 8 miesięcy i 26 dni, tj. 20 miesięcy okresów nieskładkowych.

Współczynnik proporcjonalny do- osiągniętego do 31.12.1998r – wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 75,83%.

Współczynnik ten służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01 zł.

Do ustalenia współczynnika przyjęto:

- wiek w dniu 31.12.1998r. - po zaokrągleniu do pełnych lat - wynoszący 41 lat

- łączny staż ubezpieczeniowy - po zaokrągleniu w górę do pełnych lat - wynoszący 21 lat.

Średnie dalsze trwanie życia - wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat - wynosi 205 miesięcy (komunikat Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn - M.P. Nr 12, poz.173).

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wynosi zł 75 522,15.

Z tytułu pracy w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w okresie 1 lipca 1977 r. - 31 lipca 1991 r. za który nie ma listy płac a wykazano jedynie premię, rekompensatę lub zasiłek chorobowy przyjęto jako korzystniejsze wynagrodzenie minimalne obowiązujące w tym okresie w jednostkach gospodarki uspołecznionej zgodnie z ustawą z 4 września 2008 r. (Dz.U.N r. 192, poz.1180).

/decyzja (...) plik I akt ZUS oraz obliczenie wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego k 162 plik I akt ZUS/

W dniu 2 maja 2018 r. odwołanie od wskazanej decyzji wniósł pełnomocnik wnioskodawczyni J. P. wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie kapitału początkowego z uwzględnieniem rzeczywistej wysokości uzyskiwanych dochodów, które były znacząco wyższe od dochodów ustalonych przez organ rentowy.

Zaskarżonej decyzji zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, poprzez niezasadne przyjęcie, że w okresach, za które brak jest dokumentacji pracowniczej, wnioskodawczyni otrzymywała wynagrodzenie na poziomie wynagrodzenie minimalnego, podczas gdy z wcześniejszych i późniejszych udokumentowanych okresów zatrudnienia wynika, że wynagrodzenie wnioskodawczyni było znacząco wyższe, aniżeli wynagrodzenie minimalne.

W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący podniósł, iż takie ustalenie wysokości kapitału początkowego jest dla wnioskodawczyni krzywdzące niesprawiedliwe, bowiem już od początku zatrudnienia w (...) otrzymywała ona wynagrodzenie wyższe niż minimalne i szybko awansowała w strukturach spółdzielni ze stanowiska intendenta magazynu na stanowisko zastępcy głównej księgowej. Nadto, skoro z istniejących dokumentów można ustalić wysokość wynagrodzenia za niektóre z okresów zatrudnienia wnioskodawczyni to za brakujące okresy organ winien był przyjąć jako podstawę ustalenia wysokości kapitału przynajmniej wysokość ostatniego wynagrodzenia, a nie wysokość wynagrodzenia minimalnego. Nielogiczne byłoby bowiem, że akurat w okresach, co do których brak dokumentacji wnioskodawczyni miałyby otrzymywać wypowiedzenie zmieniające, obniżające wysokość jej wynagrodzenia do poziomu minimalnego, by potem otrzymywać znów wynagrodzenie wyższe- w okresach, co do których istnieje dokumentacja.

/ odwołanie k. 3-4 akt o sygn. VIII U 1118/18/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu swego stanowiska wskazał na prawidłowość wyliczeń zastosowanych w zaskarżonej decyzji nadto podniósł, iż z tytułu pracy w Spółdzielni Kólek Rolniczych w P. w okresie od 01.07.1977r. do 31.07.1991r. do akt rentowych załączone zostały kserokopie dokumentacji płacowej, w tym list płac za miesiące 11/1980r., 06/1981r., 08-11/1981r, 01/1982r.- 01/1984r., 08/1984r.-09/1985r, 11/1985r., 03/1986r., 06/1986r. 03/1987r., 05/1987r., 10-11/1987r., 03-06/1988r. (oryginały ww. dokumentów znajdują się w Komisariacie Policji w O.). Do ustalenia podstawy wymiaru za okres za który nie ma listy płac albo w listach płac wykazano jedynie premię, rekompensatę lub zasiłek chorobowy przyjęto jako korzystniejsze wynagrodzenie minimalne obowiązujące w tym okresie w jednostkach gospodarki społecznej. Wynagrodzenie minimalne przyjęto także z okresu zatrudnienia w PPHU (...). Wynagrodzenie minimalne przyjęto za okresy:

od 01.07.1977r. do 31.10.1980r., od 01.12.1980r. do 31.05.1981r., od 01.07.1981r. do 31.07.1981r., od 01.10.1981r. do 31.12.1981r., od 01.12.1982r. do 31.12.1982r., od 01.07. (...) do 31.07.1983r, od 01.01.1984r. do 31.07.1984r., od 01.04.1985r. do 30.04.1985r., od 01.10.1985r. do 31.07.1991r., od 02.06.1997r. do 30.06.1997r.

/ odpowiedź na odwołanie k. 7-7v akt o sygn. VIII U 1118/18/.

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2018 roku (Znak: ENP/25/021194875) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł., na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.) po rozpatrzeniu wniosku z dnia 20 marca 2018 r. r. przyznał J. P. emeryturę od 19-03-2018 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 18163,90 zł
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 282072,87 zł
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 263,20 m-cy
- wyliczona kwota emerytury zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej wynosi 1140,72 zł

Przy ustalaniu wysokości emerytury uwzględniono zwiększenie z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres: 15 lat, 8 m-cy, 18 dni i wynosi 143,41 zł. Emerytura wraz ze zwiększeniem rolnym wynosi 1284,13 zł

/ decyzja k. 17-18 plik II akt ZUS/

W dniu 25 maja 2018 r. odwołanie także od wskazanej decyzji w zakresie wysokości przyznanej emerytury wniósł pełnomocnik wnioskodawczyni J. P. wnosząc o jej zmianę i ustalenie wysokości emerytury z uwzględnieniem kapitału początkowego obliczonego według rzeczywistej wysokości dochodów uzyskiwanych przez wnioskodawczynię z tytułu zatrudnienia w spółdzielni kółek rolniczych w P., które były znacząco wyższe od dochodów ustalonych przez organ rentowy.

Zaskarżonej decyzji zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, poprzez niezasadne ustalenie wysokości emerytury na podstawie decyzji o ustaleniu wysokości kapitału początkowego ustalającej w sposób wadliwy, że w okresach, za które brak jest dokumentacji pracowniczej, wnioskodawczyni otrzymywała wynagrodzenie na poziomie wynagrodzenie minimalnego, podczas gdy z wcześniejszych i późniejszych udokumentowanych okresów zatrudnienia wynika, że wynagrodzenie wnioskodawczyni było znacząco wyższe, aniżeli wynagrodzenie minimalne. W uzasadnieniu swego stanowiska skarżący podniósł, argumentację analogiczną jak w odwołaniu dotyczącym decyzji w sprawie ustalenia wysokości kapitału początkowego, która rzutowała na ustalenie wysokości emerytury.

/ odwołanie k. 3-4 akt o sygn. III U 1117/18/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz podniósł argumentację jak w zaskarżonej decyzji oraz w odpowiedzi na odwołanie od decyzji ustalającej wysokość kapitału początkowego.

/odpowiedz na odwołanie k. 7-7 v. akt o sygn. VIII U 1117/18/.

Postanowieniem z dnia 30 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych połączył sprawę o sygn. akt VIII U 1118/18 ze sprawą o sygn. akt VIII U 1117/18 do łącznego rozpoznania pod numerem VIII U 1117/18

/postanowienie z dnia 30 maja 2018 r. k. 9 akt sprawy VIII U 1118/18/.

Pismem procesowym z dnia 9 października 2018 r. strona powodowa sprecyzowała swoje stanowisko w sprawie i wnosząc o zmianę zaskarżonych decyzji i ustalenie wysokości kapitału początkowego i zmianę wysokości emerytury na podstawie następujących dochodów, uzyskanych przez wnioskodawczynię:

- za rok 1977: 12975 zł, wskaźnik 47,05 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 8400 zł i wskaźnika 30,46 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron)

- za rok 1978: 33000 zł, wskaźnik 56,27 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 18400 zł i wskaźnika 31,38 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron)

- za rok 1979: 37500 zł, wskaźnik 58,66 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 20800 zł i wskaźnika 32,54 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron)

-za rok 1980: 47625 zł, wskaźnik 65,71 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 25700 zł i wskaźnika 35,46 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, a dodatkowo: za miesiące lipiec- wrzesień na podstawie obliczenia wysokości wynagrodzenia opartego na wysokości premii kwartalnej, której przyznanie jest potwierdzone dokumentem znajdującym się w aktach sprawy, za miesiąc listopad na podstawie wartości z list wynagrodzeń znajdujących się w aktach, za miesiące październik i grudzień na podstawie wysokości wynagrodzenia wynikającego z poprzednich miesięcy)

-za rok 1981: 70126 zł, wskaźnik 76,00 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 35960 zł i wskaźnika 38,97 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, a dodatkowo na podstawie wysokości wynagrodzenia wynikającego z poprzednich miesięcy i na podstawie obliczenia wysokości wynagrodzenia opartego na wysokości premii kwartalnej, której przyznanie jest potwierdzone dokumentem znajdującym się w aktach sprawy oraz na podstawie wartości z list wynagrodzeń znajdujących się w aktach)

-za rok 1982: 99250 zł, wskaźnik 71,11 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 88600 zł i wskaźnika 63,48 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, a dodatkowo na podstawie wysokości wynagrodzenia wynikającego z poprzednich miesięcy i na podstawie obliczenia wysokości wynagrodzenia opartego na wysokości premii kwartalnej, której przyznanie jest potwierdzone dokumentem znajdującym się w aktach sprawy oraz na podstawie wartości z list wynagrodzeń znajdujących się w aktach)

-za rok 1983: 133895 zł, wskaźnik 77,08 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 118500 zł i wskaźnika 68,22 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, a dodatkowo na podstawie wysokości wynagrodzenia wynikającego z poprzednich miesięcy i na podstawie obliczenia wysokości wynagrodzenia opartego na wysokości premii kwartalnej, której przyznanie jest potwierdzone dokumentem znajdującym się w aktach sprawy oraz na podstawie wartości z list wynagrodzeń znajdujących się w aktach)

-za rok 1984: 149199 zł, wskaźnik 73,84 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 94640 zł i wskaźnika 46,84 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, a dodatkowo na podstawie wysokości wynagrodzenia wynikającego z poprzednich miesięcy i na podstawie obliczenia wysokości wynagrodzenia opartego na wysokości premii kwartalnej, której przyznanie jest potwierdzone dokumentem znajdującym się w aktach sprawy oraz na podstawie wartości z list wynagrodzeń znajdujących się w aktach)

-za rok 1985: 171963 zł, wskaźnik 71,63 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 142871 zł i wskaźnika 59,51 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, a dodatkowo na podstawie wysokości wynagrodzenia wynikającego z poprzednich miesięcy i na podstawie obliczenia wysokości wynagrodzenia opartego na wysokości premii kwartalnej, której przyznanie jest potwierdzone dokumentem znajdującym się w aktach sprawy oraz na podstawie wartości z list wynagrodzeń znajdujących się w aktach)

-za rok 1986: 172337 zł, wskaźnik 59,60 % - w miejsce dochodu przyjętego przez organ rentowy w wysokości 64800 zł i wskaźnika 22,41 % (na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron, a dodatkowo na podstawie wysokości wynagrodzenia wynikającego z poprzednich miesięcy i na podstawie obliczenia wysokości wynagrodzenia opartego na wysokości premii kwartalnej, której przyznanie jest potwierdzone dokumentem znajdującym się w aktach sprawy oraz na podstawie wartości z list wynagrodzeń znajdujących się w aktach)

-co daje średni wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego 65,70 %, w miejsce wskaźnika 42,93 % przyjętego przez ZUS

W uzasadnieniu swego stanowiska odwołujący podniósł, iż z analizy materiału dowodowego wynika, że wnioskodawczyni w Spółdzielni Kółek Rolniczych pracowała nieprzerwanie od początku zatrudnienia do dnia ustania stosunku pracy. W trakcie zatrudnienia szybko awansowała i zostało jej przydzielone bardziej odpowiedzialne stanowisko pracy jako zastępcy głównej księgowej. Za pracę na tym stanowisku otrzymywała dodatek funkcyjny. Nadto wnioskodawczyni prowadziła w spółdzielni kasę zapomogowo - pożyczkową, której fundusz był utworzony ze składek wpłacanych przez członków spółdzielni. Z kasy tej były udzielane nieoprocentowane pożyczki członkom spółdzielni. Z prowadzenie tej kasy wnioskodawczyni otrzymywała dodatek do wynagrodzenia zasadniczego- pierwotnie 500 zł/m-c, a później 1000 zł/m-c. Ponadto wnioskodawczyni otrzymywała dodatki przysługujące pracownikom administracji- premie kwartalne w wysokości 30 % miesięcznego wynagrodzenia i premie roczne- za sporządzenie bilansu finansowego spółdzielni. Otrzymywała również rekompensatę dla pracowników administracji, dodatek stażowy i tzw. działkę za mleko, będącą formą finansowego deputatu. W trakcie zatrudnienia nie była nigdy przenoszona na mniej płatne stanowisko pracy, nie była także karana dyscyplinarnie, co mogłoby powodować

obniżenie wynagrodzenia. Znajdująca się w aktach sprawy listy wynagrodzeń i wypłat premii oraz dodatków potwierdzają fakt zatrudnienia wnioskodawczyni, jej stanowisko pracy i wysokość wypłaconych kwot. Ponieważ jednak dokumentacja jest niekompletna, to braki danych za poszczególne okresy winny zostać uzupełnione zgodnie z wnioskiem wnioskodawczyni- na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron oraz na podstawie wysokości wynagrodzenia wynikającego z poprzednich miesięcy, a także na podstawie obliczenia wysokości wynagrodzenia opartego na wysokościach premii kwartalnej, których przyznanie jest potwierdzone dokumentem znajdującym się w aktach sprawy.

/pismo – k. 48 – 56/

Na rozprawie w dniu 13 listopada 2018 r. –poprzedzającej wydanie wyroku –pełnomocnik wnioskodawczyni poparł odwołanie zgodnie ze złożonym wyliczeniem oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Natomiast pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/ stanowiska procesowe stron protokół rozprawy z dnia 13 listopada 2018 r. 00:01:01 -00:01:40 oraz 00:05:11 -00:13:21 płyta CD k. 66 /

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołania od obu decyzji.

/wyrok Sądu Okręgowego w sprawie VIII U 1117/18 k.68/

Wnioskodawczyni wniosła apelację od w/w wyroku.

/apelacja k.105 -108/

Wyrokiem z dnia 22 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w sprawie sygn. III AUa 168/19 uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego z dnia 20 listopada 2018 r. sygn. akt VIII U 1117/18 i uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. /wyrok Sądu Apelacyjnego w sprawie III AUa 168/19 k.123/

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny podniósł, iż wprawdzie zeznania świadków nie pozwoliły na jednoznaczne ustalenie wysokości, otrzymywanego przez wnioskodawczynię wynagrodzenia jednakże z zeznań tych wynika, że J. P. pracowała w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. nieprzerwanie od 1 lipca 1977 r. do 31 lipca 1991 r. na stanowisku księgowej. Ponadto wskazał, iż z niekwestionowanych przez organ rentowy zachowanych list płac z tego okresu wynika, iż płaca zasadnicza np. w 1982 r. od stycznia do sierpnia wynosiła stale 4200 zł natomiast od września do listopada 5100 zł. Sąd II instancji zważył, iż z materiału dowodowego wynika w latach 1977-1991 r. nie wydarzyło się w życiu zawodowym i osobistym J. P. nic, co wpływałoby na radykalne obniżenie wysokości uzyskiwanego wynagrodzenia za pracę. Wskazania logiki i doświadczenia życiowego pozwalają na przyjęcie graniczącego z pewnością przekonania, że osoba zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy, u tego samego pracodawcy, niezmiennie zajmująca stanowiska pracy otrzymuje wynagrodzenia co miesiąc, jeśli nie takie samo, to bardzo zbliżone, ewentualnie powiększone o dodatki i premie. Zatem Sąd Apelacyjny stwierdził, że uzasadniony jest wniosek, że wynagrodzenie zasadnicze J. P. było wypłacane w ciągu niemalejącego. Sąd Apelacyjny wskazał, że ponownie rozpoznając sprawę Sąd I instancji dokona niezbędnych dla rozstrzygnięcia ustaleń faktycznych, w pierwszej kolejności przeprowadzając dowód z opinii biegłego i rachunkowości. Biegły wyda opinię po dokładnej analizie zgromadzonej w sprawie dokumentacji pracowniczej odwołującej się i przy przyjęciu, że płaca zasadnicza J. P. w spornym okresie nie malała.

/uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego VIII U 168/19 k. 126-133/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. P. urodziła się w dniu (...).

/okoliczność bezsporna/

W dniu 4 stycznia 2018 roku wnioskodawczynie złożyła wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

/wniosek k. 14 plik i akt ZUS/

Z kolei w dniu 20 marca 2018 roku wnioskodawczynie złożyła wniosek o emeryturę.

/wniosek o emeryturę k. 1 – 6 plik II akt ZUS/

J. P. była zatrudniona w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w okresie od 01.07.1977r. do 31.07.1991r. na stanowisku księgowej w pełnym wymiarze czasu pracy na którym ostatnio otrzymywała 550.000 zł wynagrodzenia zasadniczego + 10% dodatku stażowego + 30% premii regulaminowej + 30.000 zł premii motywacyjnej.

/świadczenie pracy k.8 plik I akt ZUS/.

Początkowo wnioskodawczynie była stażystką, intendentką, pracowała w magazynie części zamiennych. Następnie była zatrudniona w księgowości - rozliczała magazyn do 1986 r.. W latach 1986-87 była zastępcą głównej księgowej. Była także kasjerką. Prowadziła Kasę zapomogowo pożyczkową.

/zeznania wnioskodawczynie e - protokół z rozprawy z dnia 13 listopada 2018 r.00:01:51 -00:05:02 płyta CD k. 66 w związku informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:08:01 -00:19:17 płyta CD k. 28. , zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:20:28 -00:42:50 płyta CD k. 28 zeznania świadka B. Ż. protokół z rozprawy z dnia 25 września 2018 r. 00:10:49 -00:22:24, płyta CD k.44 /

Nie było sytuacji, żeby miała obniżane wynagrodzenie. Swoją wiedzę na temat wynagrodzenia w całym spornym okresie wnioskodawczynie czerpie na podstawie dostępnych list płac, bo nie posiada żadnych dokumentów płacowych dotyczących zatrudnienia.

/zeznania wnioskodawczynie e - protokół z rozprawy z dnia 13 listopada 2018 r.00:01:51 -00:05:02 płyta CD k. 66 w związku informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:08:01 -00:19:17/

Świadek Z. B. pracowała razem z wnioskodawczynią od 1.10.1979 r. Najpierw pracowała jako księgowa, potem jako zastępca głównego księgowego, a w końcu od 1984 r. jako główna księgowa. Zarabiała więcej niż wnioskodawczynie o jakieś 50 %.

/zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:20:28 -00:42:50 płyta CD k. 28, zeznania wnioskodawczynie e - protokół z rozprawy z dnia 13 listopada 2018 r.00:01:51 -00:05:02 płyta CD k. 66 w związku informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:08:01 -00:19:17 /.

Świadek B. Ż. pracowała z wnioskodawczynią w Spółdzielni od 1985 r. Była księgową techniczną. Wnioskodawczynie przyuczała ją do stanowiska.

/zeznania świadka B. Ż. protokół z rozprawy z dnia 25 września 2018 r. 00:10:49 -00:22:24, płyta CD k.44/

W okresie zatrudnienia wnioskodawczynie wszyscy pracownicy administracji mieli 30% premii motywacyjnej. Na początku jej wypłata była uzależniona od wyników finansowych spółdzielni potem premia była przyznawana w górnych granicach. W angażach do 1990 r. było do 30 % premii potem 30 % premii. Była to premia od wynagrodzenia zasadniczego.

/zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:20:28 -00:42:50 płyta CD k. 28 kopia dokumentacji płacowo -osobowej Z. B. k. 19-25 v. zeznania świadka B. Ż. protokół z rozprawy z dnia 25 września 2018 r. 00:10:49 -00:22:24, płyta CD k.44 /.

Wnioskodawczyni miała przyznany dodatek za prowadzenie kasy i kasy zapomogowo pożyczkowej ten ostatni wynosił „chyba” 500 zł. Był wypłacany co miesiąc. Kiedy wnioskodawczyni przeszła na stanowisko zastępcy głównego księgowego nie miała już wypłacanego tego dodatku.

/zeznania wnioskodawczyni e - protokół z rozprawy z dnia 13 listopada 2018 r. 00:01:51 -00:05:02 płyta CD k. 66 w związku informacyjnymi wyjaśnieniami protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:08:01 -00:19:17, zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:20:28 -00:42:50 płyta CD k. 28/.

Był również przyznany dodatek stażowy - przyznawany co 5 lub po 10 latach. Dodatek był liczony od wynagrodzenia zasadniczego.

/zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:20:28 -00:42:50 płyta CD k. 28, kopia dokumentacji płacowo -osobowej Z. B. k. 19-25 v. zeznania świadka B. Ż. protokół z rozprawy z dnia 25 września 2018 r. 00:10:49 -00:22:24, płyta CD k.44 /

Świadek Z. B. otrzymywała dodatek funkcyjny w wymiarze 250 % minimalnego wynagrodzenia w zakładzie.

/zeznania świadka Z. B. protokół z rozprawy z dnia 14 sierpnia 2018 r. 00:20:28 -00:42:50 płyta CD k. 28, kopia dokumentacji płacowo -osobowej Z. B. k. 19-25 v. zeznania świadka B. Ż. protokół z rozprawy z dnia 25 września 2018 r. 00:10:49 -00:22:24, płyta CD k.44 /

Była też premia bilansowa przyznawana raz w roku - 14 pensja.

/zeznania świadka B. Ż. protokół z rozprawy z dnia 25 września 2018 r. 00:10:49 -00:22:24, płyta CD k.44/

Za wskazany okres zatrudnienia zachowały się listy płac wnioskodawczyni w niepełnym zakresie tj. wyłącznie za miesiące 11/1980r., 06/1981r., 08-11/1981r, 01/1982r.- 01/1984r., 08/1984r.-09/1985r, 11/1985r., 03/1986r., 06/1986r. 03/1987r., 05/1987r., 10-11/1987r., 03-06/1988r.

/oryginalne listy płac akta osobowo- płacowe k 36, kserokopie listy płac k.28-154 plik I akt ZUS/.

Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz emerytury za okres za który nie ma listy płac albo w listach płac wykazano jedynie premię, rekompensatę lub zasiłek chorobowy organ rentowy przyjął jako korzystniejsze wynagrodzenie minimalne obowiązujące w tym okresie w jednostkach gospodarki społecznej. Wynagrodzenie minimalne przyjęto za okresy:

od 01.07.1977r. do 31.10.1980r., od 01.12.1980r. do 31.05.1981r., od 01.07.1981r. do 31.07.1981r., od 01.10.1981r. do 31.12.1981r., od 01.12.1982r. do 31.12.1982r., od 01.07. (...) do 31.07.1983r, od 01.01.1984r. do 31.07.1984r., od 01.04.1985r. do 30.04.1985r., od 01.10.1985r. do 31.07.1991r., od 02.06.1997r. do 30.06.1997r.

/ bezsporne, decyzja z dnia 3 kwietnia 2018 160-161 plik I akt ZUS oraz obliczenie wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonego k 162 plik I akt ZUS decyzja z dnia 12 kwietnia 2018 roku k. 17-18 plik II akt ZUS/.

W okresie od 1. 01.1977 do 31.12.1986 r. przyjętym do obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego wnioskodawczyni ujęte są następujące zarobki ujęte w listach płac:

- Za 1980 r. karta wynagrodzeń wnioskodawczyni za 11/80 wskazuje wynagrodzenie w kwocie 3700 zł (płaca zasadnicza), premia z III kwartał - 2325 zł

-Za 1981 r. karta wynagrodzeń wnioskodawczyni wskazuje wynagrodzenie w kwocie za 06/81 -4.200 zł (płaca zasadnicza, dodatek KZP), 08/81 - 5.000 zł(płaca zasadnicza, działka mleko, KZP), 09/81 -5.160 zł (płaca zasadnicza, działka mleko, KZP), 500 zł za (...)

-Za 1982 r. karta wynagrodzeń wnioskodawczynie wskazuje wynagrodzenie w kwocie za 01/82 -5160 zł(zasadnicze, działka mleko, rekompensata, KZP /,02/82 -6.250 zł (zasadnicze , działka mleko, rekompensata),03/82 -6.810 zł (zasadnicze, staż, mleko, KZP, rekompensata, wyrównanie), 04/82 – 6.410 zł (zasadnicze, rekompensata, dopłata mleko, KZP, rekompensata) , 05/82 – 6.410 zł /zasadnicze, mleko, KZP, rekompensata/, 06/82 -6.410 zł /zasadnicze, KZP, działka,), 07/82 -6.620 zł /zasadnicze, dodatek stażowy, KZP, działka, rekompensata/, 08/82-6.620 zł /zasadnicze, staż, KZP, działka, rekompensata/, 09/82-8.510 zł /zasadnicze, staż, wyrównanie, KZP, działka, rekompensata/, 10/82 -7.565 zł/zasadnicze, staż, KZP, działka, rekompensata/ , XI /82 – 7656 zł, premie kwartalne 3.150 zł, 2520 zł, 3600 zł.

-Za 1983 r. karta wynagrodzeń wnioskodawczynie wskazuje wynagrodzenie w kwocie za (...) -8.510 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, dział., rekompensata/, (...) - 8.510 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, dział., rekompensata/, (...) - 7.100 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata/, (...) - 8.510 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata/, (...) - 8.510 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, dział., rekompensata/, 06/1983 r. - 10.610 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, dział., rekompensata/ , (...) - 9560zł/zasadnicze, stażowe, KZP, działka, 09/1983 r. - 9.560 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata/, (...) - 9.560zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata/, (...) - 9.560 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, dział., rekompensata/ , 12/1983 r. - 9.560 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, dział., rekompensata /, 12/83 -9560 zł, premie kwartalne 4.500 zł., 5.000 zł., 4.050 zł, 5250 zł.

-Za 1984 r. karta wynagrodzeń wnioskodawczynie wskazuje wynagrodzenie w kwocie (za lipiec brak listy) za (...) z – 8150 zł/zasadnicze, stażowe, KZP, działka /., (...) - 9.560 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata/, (...) - 9.560 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata/, (...) - 12.285 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata, dodatek funkcyjny/, (...) - 11.785 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, dział., rekompensata, dodatek funkcyjny/, premie kwartalne 5.500 zł,5250 zł .

-Za 1985 r. karta wynagrodzeń wnioskodawczynie wskazuje wynagrodzenie w kwocie za (...) - 10.375 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, dodatek funkcyjny/ , (...) - 17785 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata, dodatek funkcyjny, premia/, (...) - 11.785 zł., /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata, dodatek funkcyjny/ 05/1985 – 16173 zł /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata, dodatek funkcyjny/., (...) - 20.750 zł. /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata, dodatek funkcyjny/, 07/1985 r. - 16.510 zł /zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata, dodatek funkcyjny/., 08/1985 r. - 15.100 zł. zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata, dodatek funkcyjny/ , (...) - 6.543 zł./zasadnicze, stażowe, KZP, działka, rekompensata, dodatek funkcyjny/, premia bilansowa 6.250 zł.

Powyższe kwoty zostały uwzględnione przez ZUS w podstawie wymiaru świadczenia.

Ponadto w listach płac za inne okresy przyjęte do obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego wykazano jedynie premię, rekompensatę lub zasiłek chorobowy. Za te okresy oraz za okresy, za które brak jest dokumentacji płacowej organ rentowy uwzględnił wynagrodzenie minimalne jako korzystniejsze.

/oryginalne listy płac akta osobowo- placowe k 36, kserokopie listy płac k.28-154 plik I akt ZUS pismo ZUS k. 60-62, wykaz zarobków 155 -155 v. plik I akt ZUS/

Do obliczenia pierwszego wariantu wartości kapitału początkowego w najkorzystniejszej wersji, włączono dochody, które wnioskodawczynie przedstawiła w swoich wyliczeniach. Hipotetyczne wyliczenie wartości kapitału początkowego przy uwzględnieniu wyliczeń ubezpieczonej w I wariantcie na dzień 01.01.1999 r. wyniosło **91.002,78** zł Emerytura brutto na dzień wydania ostatniej decyzji ZUS wynosi 1.503,81 zł. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z 10 lat kalendarzowych następujących po sobie tj. 1977 – 1986 r. wynosi 65,78 %.

/ opinia uzupełniająca biegłego sądowego ds. ekonomii, finansów i rachunkowości k. 235 – 250/

W wariantcie II wyliczenie wartości kapitału początkowego nastąpiło na podstawie uwzględnienia zachowanej dokumentacji osobowo-płacowej, przy przyjęciu, iż w przypadku braku tej dokumentacji, należy przyjąć zasadę,

iż płaca zasadnicza ubezpieczonej, ewentualnie inne stałe składniki wynagrodzenia wynikające z zachowanej dokumentacji w spornym okresie nie malały w stosunku do kolejnych okresów.

Wnioskodawczyni była zatrudniona w Spółdzielni Kółek Rolniczych (dawniej (...)) w P. w latach 1977 - 1991. W aktach sprawy brak dokumentacji (zaświadczeń Rp-7, list płac), która potwierdzałaby wysokość wynagrodzenia z okresu lipiec 1977 – październik 1980 r. Najstarsza lista płac zachowała się z listopada 1980 r. W związku z brakiem dokumentacji za wymieniony okres należy przyjąć wynagrodzenie minimalne obowiązujące wówczas w jednostkach gospodarki uspołecznionej. Od maja 1977 r. wynagrodzenie minimalne wynosiło 1.400 zł. W związku z tym, iż J. P. podjęła zatrudnienie od 01.07.1977 r., przyjęto założenie, że wysokość wynagrodzenia w poszczególnych miesiącach 1977 r., począwszy od lipca będzie kształtowało się na poziomie 1.400 zł. W 1978 r. wynagrodzenie minimalne od stycznia do kwietnia wynosiło 1.400 zł, natomiast od maja do grudnia 1.600 zł. W 1979 r. od stycznia do kwietnia kwota wynagrodzenia minimalnego była równa 1.600 zł, a od maja do grudnia 1.800 zł. W 1980 r. od stycznia do października wynagrodzenie minimalne kształtowało się na poziomie 2.000 zł. Za listopad 1980 r. została zachowana lista płac, z której wynika, że J. P. otrzymywała wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 3.700 zł oraz widnieje informacja o wypłaconej premii za III kwartał r. w wysokości 2.325 zł. Mając na uwadze założenie, iż „składniki wynagrodzenia wynikające z zachowanej dokumentacji w spornym okresie nie malały w stosunku do kolejnych okresów”, uznano, że za grudzień również w kalkulacjach zostanie przyjęte wynagrodzenie na poziomie wynagrodzenia z listopada 1980 r., tj. w wysokości 3700 zł.

Jeżeli chodzi o wysokość wynagrodzenia za 1981 r. to zostały zachowane listy płac za czerwiec, sierpień, wrzesień, październik i listopad. Karta wynagrodzeń wnioskodawczyni wskazuje, że wynagrodzenie za czerwiec 1981 r. wynosiło 3.700 zł (płaca zasadnicza) oraz 500 zł (dodatek KZP), co daje łącznie kwotę 4.200 zł. W sierpniu 1981 r. płaca zasadnicza wynosiła 4.200 zł, 500 zł - dodatek KZP i 300 zł - dodatek działka „mleko”, co dało łącznie 5000 zł. Za wrzesień 1981 r. widnieją kwoty: 4.200 zł (płaca zasadnicza), 500 zł (dodatek KZP), 300 zł (działka „mleko”) oraz 320 zł (rekompensata), co łącznie opiewa na sumę 5.320 zł. Za październik 1981 r. została wykazana jedynie kwota dodatku KZP w wysokości 500 zł. W związku z brakiem dokumentacji za styczeń - maj 1981 r., przyjęto, że wynagrodzenie w tym okresie kształtowało się na poziomie wcześniejszego okresu, tj. płaca zasadnicza wynosiła 3700 zł i wnioskodawczyni przysługiwał dodatek KZP w wysokości 500 zł. Przyjęto założenie, że jeżeli dodatek ten był naliczany w miesiącach: czerwiec, sierpień, wrzesień, październik 1981 r., to również w miesiącach wcześniejszych dodatek ten również powinien być wypłacany. Wynagrodzenie za miesiące październik, listopad i grudzień 1981 r. zostało ustalone w oparciu o wynagrodzenie za miesiące sierpień - wrzesień 1981 r., które wynosiło 5000 zł, w tym wynagrodzenie zasadnicze (4.200 zł), dodatek za prowadzenie KZP (500 zł) oraz dodatek „mleko” (300 zł). Ponadto karty wynagrodzeń wskazują, że za III kwartał 1981 r. została wypłacona premia w wysokości 1.575 zł, za IV kwartał 1981 r. w kwocie 2.520 zł oraz nagroda 2.706 zł

Z listy płac za 1982 r. wynika płaca zasadnicza w miesiącach od stycznia do sierpnia 1982 r. w wysokości 4.200 zł miesięcznie, a od września do listopada 1982 r. - w wysokości 5.100 zł. Za grudzień brak potwierdzenia wysokości wynagrodzenia, jednak przyjęto, że wynagrodzenie w grudniu 1982 r. będzie kształtowało się na poziomie wynagrodzenia z listopada 1982 r. i będzie wynosiło 5.100 zł. Ponadto w styczniu 1982 r. w dokumentach płacowych widnieje rekompensata w wysokości 160 zł, w lutym 1.050 zł, w marcu 1.610 zł, a od kwietnia do maja oraz od lipca do grudnia w wysokości 1.410 zł. Stwierdzono, że rekompensata była wypłacona również za czerwiec 1982 r. w wysokości 1.410 zł. We wrześniu 1982 r. wypłacono premię w wysokości 945 zł. W lipcu i sierpniu 1982 r. wypłacono za staż po 210 zł, a w miesiącach: wrzesień, październik, listopad po 255 zł. Opierając się na wcześniejszych wypłatach dodatku za staż uznano, że w grudniu również taki dodatek wypłacono w wysokości 255 zł. Dodatkowo dokumenty płacowe wskazują, że w miesiącach styczeń - grudzień 1982 r. zostały wypłacone dodatki za KZP po 500 zł oraz dodatki „mleko” po 300 zł. Wypłacono również premie kwartalne: za I kwartał 1982 r - kwota 3.150 zł, za II kwartał r. - kwota 2.520 zł, za III kwartał 1982 r. - kwota 3.600 zł. Brak informacji o wypłaconej premii za IV kwartał 1982 r., stąd przyjęto, że kształtowała się ona na poziomie premii z kwartału III 1982 r. tj. 3.600 zł.

Z dokumentów płacowych za 1983 r. wynika, że od stycznia do maja wnioskodawczyni otrzymywała płacę zasadniczą w wysokości 6.000 zł brutto, a od lipca do grudnia na poziomie 7000 zł brutto. W czerwcu 1983 r. wyjątkowo płaca

zasadnicza była zwiększona do 8.000 zł brutto, a dodatek za staż do 400 zł. Dodatek stażowy był wypłacany za miesiące lipiec - grudzień po 350 zł, a we wcześniejszych miesiącach, tj. styczeń - maj 1983 r. w wysokości po 300 zł. Listy płacowe wskazują również na dodatek KZP w kwocie po 500 zł, który był wypłacany od stycznia do grudnia 1983 r. oraz w tym samym okresie dodatek „mleko” po 300 zł. Rekompensata dla pracowników administracyjnych znajduje potwierdzenie w dokumentach płacowych za miesiące: styczeń, luty, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, wrzesień, październik, listopad, grudzień. Kwota tej rekompensaty była stała i wynosiła po 1.410 zł. Opierając się na tym, że rekompensata była wypłacana regularnie, stwierdzono, że jej wypłata nastąpiła także w marcu i sierpniu 1983 r. po 1.410 zł. Wypłacono także premie kwartalne: za kwartał 4.500 zł, za II kwartał 5.000 zł, za III kwartał 5.000 zł, za III kwartał 5.250 zł, za IV kwartał 4.050 zł.

Za 1984 r. zostały zamieszczone dokumenty płacowe jedynie za sierpień, wrzesień, październik, listopad i grudzień. W miesiącach od sierpnia do października płaca zasadnicza wynosiła 7.000 zł, a od listopada do grudnia po 7.500 zł. Biegły przyjął, że za miesiące styczeń, wrzesień płaca zasadnicza będzie kształtowała się na poziomie płacy zasadniczej z poprzednich miesięcy, a więc będzie odpowiadała kwocie 7.000 zł. Ponadto w miesiącach sierpień - wrzesień oraz październik - grudzień wnioskodawczyni otrzymywała dodatek „mleko” po 300 zł oraz dodatek KZP, który wynosił po 500 zł w miesiącach: sierpień, wrzesień, październik, natomiast w listopadzie 1500 zł i grudniu 1.000 zł. Za miesiące, które nie znajdują potwierdzenia w dokumentach płacowych przyjęto, że dodatek „mleko” nie zmienił się i wynosił po 300 zł, natomiast dodatek KZP po 500 zł. Ponadto w dokumentacji widnieje informacja o wypłaconej rekompensacie w wysokości po 1.410 zł w miesiącach: styczeń, wrzesień, październik, listopad, grudzień. Na podstawie w/w dokumentacji uznano, że w pozostałych miesiącach również dochodziło do wypłat rekompensat również po 1.410 zł. W listopadzie i grudniu 1984 r. wypłacono także dodatek funkcyjny po 1.200 zł. W miesiącach sierpień, wrzesień, październik 1984 r. wypłacono dodatek za staż po 350 zł a w listopadzie i grudniu po 375 zł, stąd przyjęto, że od stycznia do lipca także dodatek ten był wypłacany po 350 zł. Ponadto naliczono premię za III kwartał 1984 r. w wysokości 5.250 zł, za IV kwartał w wysokości 5.500 zł oraz premię za grudzień w kwocie 480 zł. W kalkulacjach przyjęto, że premia została wypłacona także za I oraz II kwartał 1984 r. w wysokości 5.250 zł.

Informacje o wysokości płacy zasadniczej za 1985 r. dotyczą miesięcy: styczeń, luty, marzec. Kwota ta wynosiła 7.500 zł miesięcznie. Przyjęto, że w kolejnych miesiącach 1985 r. jej poziom nie zmienił się. W tych miesiącach był wypłacany dodatek funkcyjny po 1200 zł, dodatek za staż po 375 zł oraz dodatek z tytułu KZP po 1.000 zł. Biegły założył, że wielkości te w miesiącach, za które nie dołączono dokumentacji nie zmieniły się i również były naliczane. Wypłacone rekompensaty w kwocie 1.410 zł potwierdzają dokumenty płacowe za: luty, marzec, kwiecień, maj, czerwiec, lipiec 1985 r. W pozostałych miesiącach przyjęto, że również dochodziło do wypłaty rekompensat w niezmienionej wysokości - 1.410 zł. Ponadto z dokumentacji wynika informacja o wysokości wypłaconej premii za luty 6.000 zł i za marzec 6.250 zł. W maju wypłacono zasiłek w kwocie 3.020 zł, w czerwcu wypłacono: 15.540 zł, 2500 zł/zasiłek chorobowy/, 1000 zł KZP, 300 zł dodatek mlekowy, 1410 zł rekompensata, a za urlop w lipcu i sierpniu po 15.100 zł, we wrześniu 6.543 zł oraz w listopadzie zasiłek w wysokości 5.033 zł. Za maj 1985 r. wynagrodzenie wynosi 16.173 zł (wynagrodzenie zasadnicze 5700 zł, dodatek funkcyjny 1583 zł, dodatek stażowy z wyrównaniem 360 zł, zasiłek chorobowy 3020 zł, dodatek KZP 1000 zł, dodatek mleko 300 zł, wyrównanie wynagrodzenia zasadniczego 1500 zł, wyrównanie dodatku funkcyjnego 1300 zł, rekompensata 1410 zł).

Za 1986 r. w dokumentacji widnieje jedynie informacja o wypłaconych zasiłkach w marcu 2.310 zł oraz czerwcu 1.510 zł. W dokumentacji, nie znaleziono informacji, która zawierałaby kwotę wynagrodzenia zasadniczego. W 1986 r. wynagrodzenie minimalne wynosiło 5.400 zł miesięcznie. Mając na uwadze założenie, że wysokość wynagrodzenia w 1986 r. roku nie powinna być niższa względem 1985 r., należało uznać, że wynagrodzenie zasadnicze będzie kształtowało się w wysokości 7.500 zł miesięcznie, przy zachowaniu na niezmienionym poziomie dodatku za staż po 375 zł, dodatku funkcyjnego po 1200 zł, dodatku z tytułu KZP (1.000 zł), działki „mleko” (300 zł) oraz rekompensaty dla pracowników administracyjnych (1.410 zł).

Z kart wynagrodzeń za 1987 r. wynikają jedynie wypłaty zasiłków za miesiące: marzec - 1.915 zł, październik - 11.060 zł oraz listopad 4.506 zł oraz z tytułu umowy zlecenia za lipiec w wysokości 2.920 zł. Wynagrodzenie miesięczne minimalne w 1987 roku wynosiło 7.000 zł. Taka wysokość wynagrodzenia została przyjęta dla poszczególnych miesięcy

w celu wyliczenia kapitału początkowego. Wynagrodzenie roczne za 1987 r. będzie zatem równe 12 miesięcy x 7.000 zł = **84.000 zł.**

Dokumenty płacowe za 1988 rok wskazują jedynie na wypłatę zasiłków w miesiącach marzec, kwiecień, maj, czerwiec po 2.000 zł oraz z tytułu umowy zlecenia naliczone wynagrodzenie za maj w wysokości 8.400 zł. Wynagrodzenie miesięczne minimalne w 1988 roku wynosiło 9.000 zł i na tym poziomie zostało przyjęte do wyliczenia kapitału początkowego. Wynagrodzenie roczne dla 1988 roku będzie zatem równe: 12 miesięcy x 9.000 zł = 108.000 zł.

Z uwagi na brak dokumentów płacowych dla 1989 roku przyjęto kwotę wynagrodzenia minimalnego. Od 1 stycznia 1989 r. wynagrodzenie minimalne wynosiło 17.800 zł, natomiast od 1 lipca 1989 r. wynagrodzenie minimalne wzrosło do 22.100 zł, a od 1 października 1989 r. do 38.000 zł. Wynagrodzenie za cały 1989 rok będzie sumą wynagrodzeń minimalnych z poszczególnych miesięcy: styczeń - 17.800 zł, luty - 17.800 zł, marzec - 17.800 zł, kwiecień - 17.800 zł, maj - 17.800 zł, czerwiec - 17.800 zł, lipiec - 22.100 zł, sierpień - 22.100 zł, wrzesień - 22.100 zł, październik - 38.000 zł, listopad - 38.000 zł, grudzień - 38.000 zł. Razem wynagrodzenie za 1989 rok wynosi 287.100 zł.

W 1990 roku brak jakiegokolwiek dokumentacji, która potwierdzałaby wysokość wynagrodzenia W., stąd do wyliczenia kapitału początkowego Biegły przyjął wynagrodzenie minimalne. Od 1 stycznia 1990 roku wynagrodzenie minimalne wynosiło 120.000 zł, natomiast od 1 września 1990 r. wynagrodzenie minimalne wzrosło do 368.000 zł, a od 1 października 1990 r. do 440.000 zł. Wynagrodzenie w poszczególnych miesiącach 1990 r. przedstawia się zatem następująco: styczeń - 120.000 zł, luty - 120.000 zł, marzec - 120.000 zł, kwiecień - 120.000 zł, maj - 120.000 zł, czerwiec - 120.000 zł, lipiec - 120.000 zł, sierpień - 120.000 zł, wrzesień - 368.000 zł, październik - 440.000 zł, listopad - 440.000 zł, grudzień - 440.000 zł. Łączne wynagrodzenie 1990 r. wynosi 2.648.000.

Ze względu na brak dokumentacji płacowej za 1991 rok przyjęto w celu kalkulacji kapitału początkowego wynagrodzenie minimalne. Od 1 stycznia 1991 roku wynagrodzenie minimalne wynosiło 550.000 zł, od 1 kwietnia 1991 roku 605.000 zł, a od 1 lipca 1991 roku 632.000 zł. Na roczne wynagrodzenie wnioskodawczym w okresie od stycznia do lipca 1991 r. będą składać się zatem następujące kwoty: styczeń - 550.000 zł, luty - 550.000 zł, marzec - 550.000 zł, kwiecień - 605.000 zł, maj - 605.000 zł, czerwiec - 605.000 zł, lipiec - 632.000 zł. Łączne wynagrodzenie za 1991 rok wynosi zatem 4.097.000 zł.

W oparciu o dokumentację płacowo-osobową ustalono następujący dochód: za rok 1977 r. - 8 400 zł, za 1978 r. - 18 400 zł, za 1979 r. - 20 800 zł, za 1980 r. - 29 725,00, za 1981 r. - 61 521,00 zł, za 1982 r. - 94 365,00 zł, za 1983 r. - 129 320,00 zł, za 1984 r. - 141 400,00 zł, za 1985 r. - 169 899 zł, za 1986 r. - 145 240,00 zł, za 1987 r. - 84 000,00 zł, za 1988 r. - 108 000,00 zł, za 1989 r. - 287 100,00 zł, za 1990 r. - 2 648 000,00, za 1991 r. - 7 217 266,00 zł, za 1992 r. - 10 779 800,00 zł, za 1993 r. - 7 488 000,00 zł, za 1994 r. - 14 703 000,00 zł, za 1995 r. - 3 891,10 zł, za 1996 zł - (...),20, za 1997 r. - 1 895,77 zł.

Średni wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za 20 lat kalendarzowych o najkorzystniejszych zarobkach wynosi 42%. Natomiast najkorzystniejszy wskaźnik został odnotowany dla 10 następujących lat kalendarzowych następujących po sobie, tj. **1977-1986** i wynosi **53,51%**.

W celu obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1977 r. do 31.12.1986 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 53,51%. Podstawa wymiaru kapitału początkowego ustalona zostanie poprzez przemnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 53,51% przez kwotę bazową, która kształtowała się na poziomie zł, tj. 53,51% x 1.220,89 zł = **653,30 zł** (tzw. część socjalna emerytury hipotetycznej)

Okresy składkowe skalkulowane na podstawie akt sprawy (akta rentowe, k. 160) wynoszą: **18 lat, 10 miesięcy, 27 dni** tj. łącznie **226 miesięcy.**

Okresy nieskładkowe skalkulowane na podstawie akt sprawy wynoszą:

a) 2 miesiące, 26 dni,

b) okresy sprawowania opieki nad dzieckiem: 1 rok, 6 miesięcy, 0 dni.

Łączny okres nieskładkowy przyjęty do obliczenia kapitału początkowego wynosi: 1 rok, 8 miesięcy, 26 dni, tj. **20 miesięcy**.

Współczynnik proporcjonalny wynosi 75,83 %. Współczynnik proporcjonalny służy do obliczenia części 24% kwoty bazowej. Wysokość 24% kwoty bazowej wynosi 293,01 zł. Do obliczenia wskaźnika włączono okresy składkowe i nieskładkowe wynoszące łącznie 21 lat (po zaokrągleniu w górę do pełnych lat).

Dla osób w wieku 62 lat średnie dalsze trwanie życia wynosi 209 miesięcy (na podstawie komunikatu Prezesa GUS z dn. 25.03.1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn - M.P. Nr 12, poz. 173).

$293,01 \times 75,83\%$ (współczynnik proporcjonalny) = 222,19 zł

$(226 \text{ miesięcy składkowych} \times 1,3\%) : 12 \times 653,30 \text{ zł (podstawa wymiaru)} = 159,95 \text{ zł (18 miesięcy nieskładkowych} \times 0,7\%): 12 \times 653,30 \text{ zł (podstawa wymiaru)} = 12,74 \text{ zł (2 miesiące nieskładkowe} \times 0,7\%) : 12 \times 653,30 \text{ zł (podstawa wymiaru)} = 0,76 \text{ zł}$

RAZEM: 395,64 zł (wartość emerytury hipotetycznej) kapitał początkowy: 395,64 zł x 209 miesięcy (średnie dalsze trwanie życia) = 82.688,76 zł.

Kapitał początkowy po korekcie ustalony na dzień 01.01.1999 r. wg wariantu nr II wynosi 82.688,76 zł.

Stan zewidencjonowanych i zwaloryzowanych składek na koncie Ubezpieczonej na dzień wydania ostatniej decyzji ZUS tj. 12.04.2018 r. wynosi 18.163,90 zł.

Kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego na dzień wydania decyzji ZUS 12.04.2018 r. wynosi zatem **308.839.92 zł**.

Wysokość emerytury brutto zostanie obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 c ustawy emerytalnej:

$(18.163,90 \text{ zł} + 308.839,92 \text{ zł}) / 263,20 \text{ miesięcy} = \mathbf{1.242,42 \text{ zł}}$

Kwota tej emerytury będzie zwiększona o kwotę 143,41 zł z tytułu opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników za okres: 15 lat, 8 miesięcy, 18 dni (akta rentowe, k. 17). Emerytura brutto ze zwiększeniem rolnym wynosi więc: 1.242,42 zł + 143,41 zł = **1.385,83 zł**.

Podsumowując, kwota wyliczonej emerytury (brutto) wg wariantu II na dzień wydania ostatniej decyzji ZUS, tj. 12.04.2018 r. wynosi 1.385,83 zł.

Przy uwzględnieniu zachowanej dokumentacji osobowo-płacowej, przy przyjęciu, iż w przypadku braku tej dokumentacji, należy przyjąć zasadę, iż płaca zasadnicza ubezpieczonej, ewentualnie inne stałe składniki wynagrodzenia wynikające z zachowanej dokumentacji w spornym okresie nie miały w stosunku do kolejnych okresów na dzień 31.12.1998 r. wynosi 82.688,76 zł, natomiast wysokość emerytury na dzień wydania decyzji ZUS, tj. 12.04.2018 r. - 1.385,83 zł.

/opinia biegłego sądowego ds. ekonomii, finansów i rachunkowości k.144 – 193, opinia uzupełniająca biegłego sądowego ds. ekonomii, finansów i rachunkowości k. 235 - 250/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów:

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w tym w aktach ZUS, których wiarygodność nie budzi wątpliwości i nie była kwestionowana przez żadną ze stron oraz opinii biegłego z zakresu ekonomii, finansów i rachunkowości. Nadto na podstawie zeznań wnioskodawczynie oraz świadków Z. B. B. Ż. zatrudnionych w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P., które co do faktu, wypłaty w zakładzie poszczególnych składników wynagrodzenia wzajemnie ze sobą korespondowały.

Sąd za w pełni prawidłową uznał opinię biegłego, która była fachowa, pełna i odpowiadała określonej tezie dowodowej. Biegły ustosunkował się do zarzutów organu rentowego. Wnioskodawczynie nie zgłosiła żadnych zarzutów do opinii, wnosząc o przyjęcie I wersji wyliczeń.

Za nie udowodnioną Sąd uznał wysokość wynagrodzenia, jaką rzeczywiście miała otrzymywać wnioskodawczynie w okresie od 1. 01.1977 do 31.12 1986 r. przyjętym do obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, w zakresie w jakim nie znalazła pokrycia w zachowanych listach płac, w szczególności w zakresie przyjętym do wyliczeń biegłego według I wersji.

Zarówno z zeznań wnioskodawczynie jak i świadków nie wynika jak konkretnie kształtowało się jej wynagrodzenie zasadnicze oraz wysokość poszczególnych dodatków, za okres co do którego brak jest jakiegokolwiek dokumentacji. Świadek Z. B. podała iż wynagrodzenie wnioskodawczynie mogło wynosić około połowy jej wynagrodzenia. Przyjęcie jakichkolwiek domniemań w tym zakresie nie jest jednak dopuszczalne.

Świadkowie nie umieli precyzyjnie określić też wysokości przyznawanych powódce dodatkowych składników wynagrodzenia. O ile ich zeznania wskazują spójnie na fakt wypłaty w zakładzie pracy premii i dodatku stażowego tak w oparciu o nie sposób wywieść precyzyjnie jaka była wysokość tych elementów wynagrodzenia i jaki był konkretnie sposób obliczenia, a nadto za jakie dokładnie okresy przysługiwały. Co do premii świadkowie byli zgodni, iż początkowo jej wysokość była określona do 30 % i zależała od wyników spółdzielni. Tym samym nie sposób określić ile konkretnie ta premia wynosiła w przypadku wnioskodawczynie. Co prawda świadkowie podkreślali, iż w zasadzie premia była stała i była wypłacana w górnych granicach 30 % lecz brak jest konkretnych dowodów tą okoliczność potwierdzających. Przy czym w zeznaniach pojawia się także premia motywacyjna.

Nie sposób określić też wysokości dodatku stażowego jaki miał przysługiwać wnioskodawczynie. Zeznający świadkowie nie byli zgodni co do okresu w jakim miał być przyznany po 10 lub co 5 lat. Nadto nie potwierdzili zgodnie czy miał być wyliczany od stażu zakładowego czy ogólnego – świadek Ż. tej okoliczności nie pamiętała. Z zeznań tych nie wynikało także w jaki sposób miał być liczony (czy procent, czy konkretna kwota). Dlatego też nie sposób wnioskować co do zasad jego wypłaty. W końcu podkreślenia wymaga, iż świadkowie podnosili, że był on wyliczany od wynagrodzenia zasadniczego. Zaś w przypadku wnioskodawczynie także w poszczególnych spornych okresach jego precyzyjne określenie nie było możliwe.

Wątpliwym jest też przyznanie dodatków funkcyjnych i dodatku za prowadzenie kasy i kasy zapomogowo – pożyczkowej za cały okres, orócz tego, co wynikało z dokumentacji i przyjętej zasady o niepominięszaniu stałych składników wynagrodzenia. I w tym zakresie ani zeznania wnioskodawczynie ani zeznania świadków nie dostarczały precyzyjnych informacji, co do ich wysokości okresu i zasad ich wypłaty. Wobec tego orzekanie w przedmiocie ich wysokości dla celów emerytalnych jest niemożliwe.

Niejasna jest też wysokość tzw. 14 pensji – premii bilansowej. Świadkowie nie wskazali na sposób jej obliczenia i zasady wypłaty. Ponadto wobec braku danych w tym zakresie nie sposób ustalić jej rzeczywistej wysokości, za okresy, w których brak dokumentacji.

Nie może posłużyć za podstawę ustaleń w sprawie także kopia dokumentacji o zatrudnieniu i wynagrodzeniu przedłożona na rozprawie w dniu 14 sierpnia 2018 r. przez świadka Z. B. – dotycząca jej jako pracownika i współpracownika wnioskodawczynie. Skoro wynagrodzenie ww. kształtowało się inaczej niż wynagrodzenie

ubezpieczonej wartości wynagrodzenia otrzymywanego przez ww. osobę są nieadekwatne do zarobków wnioskodawczynie.

Mając na uwadze powyższe Sąd oparł się również na dowodzie z opinii biegłego ds. ekonomii, finansów i rachunkowości, który obliczył wartość kapitału początkowego w dwóch wariantach. W I wariantcie obliczeń wartości kapitału początkowego biegły oparł się na wyliczeniach wnioskodawczynie opartych na podstawie zeznań świadków i przesłuchania stron. W ocenie Sądu nie można wyliczeń wnioskodawczynie uznać za miarodajny dowód na wysokość poszczególnych składników wynagrodzenia, bazując jedynie na twierdzeniach wnioskodawczynie, z których - podobnie jak z zeznań świadków - nie da się ustalić wysokości składników wynagrodzenia w poszczególnym miesiącach spornego okresu zatrudnienia. Wnioskodawczynie w toku sądowego postępowania odwoławczego nie przedłożyła żadnych dowodów, które potwierdziłyby sposób naliczania i faktyczną wysokość otrzymywanego przez nią wynagrodzenia. Zatem brak było podstaw do ustalenia kwot zarobków faktycznie przez nią otrzymywanych inaczej niż tylko w oparciu o wartości rzeczywiście wskazane w listach płac.

W II wariantcie przeliczenia, przyjęto zasadę iż, płaca zasadnicza ubezpieczonej, ewentualnie inne składniki wynagrodzenia wynikające z zachowanej dokumentacji w spornym okresie nie miały w stosunku do kolejnych okresów. W ocenie Sądu wynagrodzenie przedstawione w tym wariantcie najbardziej odzwierciedla rzeczywiste zarobki wnioskodawczynie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych błędnie przyjął za podstawę wynagrodzenia wnioskodawczynie w latach 1977 – 1986 r. minimalne wynagrodzenie. Należy podnieść, iż w spornym okresie nie wydarzyło się nic co mogłoby wpłynąć na obniżenie wynagrodzenia ubezpieczonej. Przyjąć należy, iż wnioskodawczynie pracując w pełnym wymiarze u tego samego pracodawcy na tym samym stanowisku, otrzymywała wynagrodzenie za sporne okresy zbliżone do tego, które zostało ujęte w listach płac. Sąd oparł zatem swoje ustalenia na opinii biegłego ds. rachunkowości w takim zakresie w jakim wyliczyła ona emeryturę wnioskodawczynie w wariantcie II tj. z uwzględnieniem listy płac, przy założeniu, że płaca zasadnicza ubezpieczonej, ewentualnie inne stałe składniki wynagrodzenia wynikające z zachowanej dokumentacji w spornym okresie nie miały w stosunku do kolejnych okresów Sąd uznał ww. opinię za wiarygodną, gdyż jest rzetelna i sporządzona zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym ich przedmiot.

Sąd nie neguje tego, że skarżąca miała wyższe wynagrodzenie niż ustalone przez biegłego. Wnioskodawczynie nie przedstawiła jednak aż do zakończenia postępowania żadnych dowodów, z których wynikałaby faktyczna wysokość jego wynagrodzenia, a wyliczenia zarobków skarżącej na podstawie zachowanej listy płac przez biegłego nie noszą jakichkolwiek błędów rachunkowych. Wobec braku oryginalnej dokumentacji płacowej i innych dokumentów, z których wynikałyby w sposób pewny nie zaś jedynie prawdopodobny rzeczywiste zarobki skarżącej, żądanie odwołującej przyjęcia wyższych niż możliwe do ustalenia w sposób nie budzący wątpliwości, że nie zostały zawyżone zarobki odwołującego pozostały nieudowodnione.

Brak możliwości przyjęcia wersji I opinii biegłego ponieważ oparta jest na hipotetycznych założeniach, gdyż za okres 1977 – 1979 brak jest jakiegokolwiek dokumentacji źródłowej, w stosunku do której można byłoby czynić odniesienia co do kolejnych okresów, a osobowe źródła dowodowe nie dawały podstaw do ustalenia składników wynagrodzenia w pewnych wysokościach.

Co do ostatecznych zastrzeżeń organu rentowego co do opinii biegłego w zakresie wersji II, to Sąd przyjął, iż ubezpieczona w całym okresie była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy, bowiem ograniczenie wymiaru czasu pracy nie wynika ze świadectwa pracy. W zakresie 1984 r i kwoty 480 zł jako dodatku za pranie, to należy przypomnieć, że ekwiwalent za pranie został objęty składką na ubezpieczenie społeczne od 1.01.1981 r na mocy uchwały RM nr 144 z dnia 16.12.1980 r zmieniającej uchwałę w sprawie wynagrodzeń wypłacanych poza planowanym funduszem płac oraz uchwałę w sprawie składników funduszu płac./MP nr 31 poz. 173/, zatem prawidłowo zostało naliczone łączne wynagrodzenie za ten rok.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania częściową zasługują na uwzględnienie skutkując zmianą skarżonych decyzji, a w pozostałym zakresie podlega oddaleniu.

W myśl art.26 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2020 roku, poz.53) emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art.25 (podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art.173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art.40a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust.1a i 1b oraz art.185) przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust.5 i art.183.

Zgodnie art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2).

Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12 (art. 174 ust. 1 ww. ustawy). Jak stanowi art. 174 ust. 2 powołanej ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 3 ww. przepisu podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się przed dniem przed dniem 1 stycznia 1999 roku. Natomiast ust. 7 art. 174 stanowi, że do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 roku. Ustęp 8 analizowanego przepisu stanowi zaś, że przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24 % tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku według określonego w ustawie wzoru. Wartość współczynnika, obliczonego na podstawie ust. 8, w zależności od płci, wieku ubezpieczonego oraz stażu ubezpieczeniowego w dniu 31 grudnia 1998 r., przedstawiona jest w tabeli, stanowiącej załącznik do ustawy (ust. 13).

Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu (ust. 3b).

Zgodnie natomiast z treścią art. 15 ust. 2a cytowanej ustawy o emeryturach i rentach z FUS jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. (por. też

uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku o sygn. III UZP 2/03 opubl. w OSNAPiUS z 2003 roku nr. 14 , poz.338)

Zgodnie z treścią §21 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 roku sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. nr 237, poz.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Wskazana regulacja § 21 ust.1 powołanego rozporządzenia stanowiąca odpowiednik obowiązującego do dnia 23 listopada 2011 roku § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia

7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno - rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. nr 10, poz.49) wyznacza kierunek postępowania dowodowego, nie oznacza to jednak aby wysokość uzyskiwanego uposażenia nie mogła być wskazana i w inny sposób, tak przy pomocy pisemnych środków dowodowych pochodzących od pracodawcy, czy też nawet dowodów pośrednich, nie wyłączając zeznań świadków - aczkolwiek wskazujących wprost na wysokość wynagrodzenia danego zainteresowanego (tak stanowi m. in. teza wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku - II UKN 186/97, OSNAP 1998/11/324, a także wyroki: Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 4 marca 1997 roku - III AUa 105/97, Apel. W-wa 1997/2/7, Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 27 czerwca 1995 roku - III AUr 177/95, OSA 1996/10/32, czy Sądu Apelacyjnego Białymstoku - III AUr 294/93, PS - wkład. 1994/3/6).

Do ustalenia podstawy wymiaru świadczeń emerytalno-rentowych może być uwzględnione tylko wynagrodzenie faktycznie uzyskane przez ubezpieczonego w danym okresie, a nie zaś wynagrodzenie ustalone na podstawie przypuszczeń czy też uśrednień. Jedynie wynagrodzenie ubezpieczonego ustalone w sposób niewątpliwy, wobec którego nie istnieje wątpliwość, iż zostało ono zawyżone, może być podstawą do ustalenia współczynnika wysokości podstawy wymiaru.

Należy przypomnieć, że w postępowaniach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych sąd nie jest obowiązany do poszukiwania dokumentów zatrudnieniowo - płacowych, o które nie zadbała osoba dochodząca świadczenia ubezpieczeniowego. W związku z tym to na ubezpieczonym spoczywał ciężar dowodzenia i udokumentowania podnoszonych twierdzeń. Przy ustalaniu podstawy wymiaru składki wnioskodawca powinien udowodnić, że w spornym okresie uzyskiwał wynagrodzenie w konkretnie określonej wysokości oraz to, że od wynagrodzenia tego była odprowadzana składka./Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 31 sierpnia 2016 r. III AUa 1723/15 LEX nr 2149641 /

Należy podkreślić, że Sąd nie jest związany ograniczeniami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, co wynika z treści art. 473 k.p.c. i sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe.

Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe obejmujące analizę dostępnej dokumentacji związanej ze spornym okresem zatrudnienia wnioskodawczyni, co dało podstawę do oceny prawidłowości zaskarżonej decyzji w świetle zarzutów ubezpieczonej. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (ostatecznie w oparciu o wiarygodne i precyzyjne zeznania świadków). W takim wypadku uwzględnić można składniki wynagrodzenia, które są pewne, wypłacane były w danym okresie, stałe i w określonej wysokości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r., III AUa 1555/11, LEX nr 1113058).

W ocenie Sądu, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, jedyną możliwością do ustalenia wysokości wynagrodzenia wnioskodawczyni w spornym okresie było przyjęcie danych z zachowanych list płac i przyjęcie założenia, że płaca zasadnicza ubezpieczonej, ewentualnie inne stałe składniki wynagrodzenia wynikające z zachowanej dokumentacji w spornym okresie nie malały w stosunku do kolejnych okresów.

Jak już wcześniej wyjaśnił Sąd, nie zachowała się dokumentacja w tym zakresie, także z zeznań wnioskodawczynie, świadków i przedłożonych przez nich kopii dokumentów nie wynika jaka była wysokość zarówno wypłacanego powódce wynagrodzenia zasadniczego jak i przysługujących jej premii i dodatków (stażowego, funkcyjnego za prowadzenie kasy, premii bilansowej) oraz poza okresami kiedy wskazano na nie na listach płac.

W związku z powyższym Sąd nie mógł oprzeć się na I wariancie wyliczeń dokonanych przez biegłego, gdyż opierają się one jedynie na twierdzeniach świadków i wnioskodawczynie.

Wnioskodawczynie, na której zgodnie z art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodowy, nie udowodniła swojego roszczenia w tym zakresie. Stosownie bowiem do art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. W postępowaniu sądowym ubezpieczony może korzystać z wszelkich środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty, w szczególności z dowodów dokumentów oraz z przesłuchania świadków (zob. wyrok SN z 25.07.1997 r., II UKN 186/97, OSNP 11/1998, poz. 342).

Nie jest możliwe obliczanie wysokości emerytury wyłącznie na podstawie twierdzeń wnioskodawcy. Twierdzenia te muszą być udowodnione. Wskazać należy, iż nie jest rzeczą sądu zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996r. sygn. akt I CKU 45/96 (opubl. OSNC z 1997r., z.6-7, poz.76). Podobnie, w wyroku z 7 października 1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, nr 20, poz. 662, Sąd Najwyższy stwierdził nawet, że od 1 lipca 1996 r. nastąpiło zniesienie zasady odpowiedzialności sądu za wynik postępowania dowodowego, także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych.

Podobny pogląd zaprezentował Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2006 roku, zapadłego w sprawie o sygn. akt III AUa 1096/05, wskazując, iż ujemne konsekwencje związane z trudnościami w dokumentowaniu wysokości wynagrodzeń z lat odległych nie powinny obciążać wyłącznie ubezpieczonych, jednakże nie można również odpowiedzialności za taki stan rzeczy przenosić wyłącznie na Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustawowym wymogiem jest bowiem wykazanie przez ubezpieczonego konkretnych kwot otrzymanych przez niego zarobków, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe lub ubezpieczenie społeczne, przy czym nie może istnieć tu żaden stan niepewności co do wysokości.

Jak już podniesiono powyżej wnioskodawczynie nie przedłożyła żadnych miarodajnych dowodów potwierdzających wysokość zarówno wynagrodzenia zasadniczego, premii uzyskiwanych w całym spornym okresie zatrudnienia a także innych wyżej wymienionych składników wynagrodzenia. Przyjmowanie zaś wartości tego wynagrodzenia w oparciu o wartości faktycznie otrzymywane przez wnioskodawczynię w okresach wcześniejszych czy też w oparciu o zarobki współpracowników jest niedopuszczalne.

Reasumując - w świetle dostępnej dokumentacji osobowej skarżącej możliwym było jedynie odtworzenie jej zarobków w sposób pewny zgodnie z listą płac załączonej do sprawy z przyjęciem zasady iż jej wynagrodzenie w spornym okresie nie malało.

W szczególności jako podstawy przyjęcia wysokości premii J. P. w spornym okresie nie można przyjąć, że premia była wypłacana bezwarunkowo, w wysokości wskazanej umowie. Jest to założenie nie poparte żadnym dowodem. A co za tym idzie poza przypadkami określenia premii w sposób stały w konkretnym procencie nie ma pewności, czy wnioskodawczynie w spornym okresie zawsze otrzymywała premie w maksymalnej wysokości. Nie ma zatem podstaw do określenia, czy i jakie kwoty tytułem premii stanowiły w całym spornym okresie podstawę wymiaru składek

na ubezpieczenia społeczne. Tylko niewątpliwe dochody ze stosunku pracy w udowodnionej wysokości, od których odprowadzono składki, mogą być uwzględnione do ustalania wysokości świadczeń emerytalno-rentowych.

Z całą mocą podkreślenia wymaga, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalanie wynagrodzeń w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Ustalenie rzeczywistych zarobków jest decydujące o rozmiarze opłacanej składki na ubezpieczenia społeczne. Właściwie tylko dokumentacja własna stanowi w postępowaniu sądowym precyzyjny dowód na wysokość wynagrodzenia świadczeniobiorcy. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że co do zasady nie ma możliwości wyliczenia wynagrodzenia, a co za tym idzie wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika podstawy wymiaru emerytury lub renty, w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, czy też wynikające z porównania wynagrodzenia innych pracowników (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, Legalis nr 181419). Sąd Apelacyjny w Łodzi również niejednokrotnie wypowiadał się w tej kwestii stwierdzając, że wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru świadczeń emerytalno - rentowych nie powinno się udowadniać wyłącznie zeznaniami świadków, jeśli świadkowie nie są w stanie konkretnie i precyzyjnie podać wysokości osiąganego przez wnioskodawcę wynagrodzenia. Wprawdzie w toku postępowania sądowego strona może dowodzić wysokości wynagrodzeń na potrzeby ustalenia wysokości podstawy wymiaru świadczenia wszelkimi środkami dowodowymi, zatem dowodem na tę okoliczność mogą być zarówno dokumenty dotyczące wynagradzania osób zatrudnionych w tym samym okresie, w tym samym zakładzie pracy i przy pracy tego samego rodzaju, co ubezpieczony, jak też zeznania tych osób, nie oznacza to jednak, że wykazanie konkretnych zarobków w celu obliczenia wysokości świadczenia z ubezpieczenia społecznego może być dokonywane w sposób przybliżony, jedynie na zasadzie uprawdopodobnienia (tak Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 16 lipca 2013 r., III AUa 1714/12, Legalis nr 739136, w wyroku z dnia 29 września 2014 r., III AUa 2618/13, Legalis nr 1163500).

Z powyższych względów nie jest możliwe ustalenie nowej wysokości kapitału początkowego i świadczenia emerytalnego wnioskodawczyni z uwzględnieniem podnoszonej przez wnioskodawczynię stawki wynagrodzenia za lata 1977 – 1986, premii za cały sporny okres a także innych składników wynagrodzenia, których wysokość nie jest precyzyjnie określona w listach płac w oparciu tylko o twierdzenia wnioskodawczyni i w oparciu o zeznania świadków. Wyżej wymienieni nie byli bowiem w stanie wskazać w jakiej wysokości wnioskodawczyni w spornym okresie otrzymywała to wynagrodzenie.

Reasumując, co do żądania skarżącej uwzględnienia w wyliczeniu podstawy wymiaru w spornym okresie faktycznych kwot otrzymywanego wynagrodzenia, brak jest podstaw do przyjęcia innych składników wynagrodzenia niż wynagrodzenie zasadnicze premia i dodatki precyzyjnie wskazane na listach płac. Wnioskodawczyni nie udowodniła bowiem konkretnych kwot pozostałych składników wynagrodzenia.

Możliwym jest natomiast ustalenie nowej wysokości jej kapitału początkowego na podstawie list płac załączonych do sprawy, przy przyjęciu zasady określonej przez Sąd Apelacyjny. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w ww. okresie ubezpieczona świadczyła pracę w pełnym wymiarze czasu pracy i z pewnością otrzymywała wynagrodzenie zasadnicze, które w okresie zatrudnienia nie malało.

Należy podkreślić, że jedynymi wiarygodnymi dokumentami w sprawie były listy płac, które dostarczyła wnioskodawczyni. Sąd powołał biegłego, by na ich podstawie ustalił hipotetyczne wynagrodzenie wnioskodawczyni.

Z uwagi na to, iż wnioskodawczyni pozostawała w stałym zatrudnieniu w pełnym wymiarze pracy oraz na tym samym stanowisku w Spółdzielni Kółek Rolniczych w P. w okresie 1 lipca 1977 r. - 31 lipca 1991 r. nie ma powodu by sądzić, że jej wynagrodzenie za sporne okresy było niższe niż za pozostałe okresy udowodnione listą płac. W związku z tym Sąd uznał, iż wyliczenia biegłego w II wariantcie będą najbardziej zbliżone do rzeczywistych zarobków wnioskodawczyni w spornym okresie.

Dalej idące roszczenie odwołującej nie zostało przez nią udowodnione co do wysokości jej faktycznych zarobków i nie mogło zostać uwzględnione. Nie można bowiem przyjąć zarobków, które przyjęła w swoich wyliczeniach wnioskodawczyni albowiem stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, a określone warunki zatrudnienia

mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały ustalone między pracodawcą i konkretnym pracownikiem, a nadto wynagrodzeni musi być odtworzone w sposób pewny co do wysokości w taki sposób, aby nie zachodziła wątpliwość, że jego wysokość została zawyżona.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżone decyzje i orzekł jak w punkcie 1 wyroku, ustalając wysokość emerytury ubezpieczonej przy uwzględnieniu kapitału początkowego w kwocie 82688,76 zł, obliczonego z lat 1977 – 1986 przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 53,51 %, a w pozostałym zakresie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie jako niezasadne.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., zasądając na rzecz wnioskodawczynie J. P. zgodnie z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800) kosztów za postępowanie w I instancji w kwocie 180 zł (2 x 90 zł za postępowania przed Sądem pierwszej instancji, w związku z tym, że wnioskodawczynie wygrała w ocenie Sądu w połowie). Ponadto rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r., uwzględniając zwrot opłaty od apelacji – kwotę 240 zł (ubezpieczona wygrała w całości) plus 60 zł.